

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til bogføringslov.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4635, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1021).

Der var stillet 2 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i konkursloven.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4635, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1021).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene til forslag til bogføringslov sattes først til forhandling.

Johs. E. Larsen: Udvalget har mellem anden og tredje behandling holdt et møde. Her stillede handelsministeren 2 mindre ændringsforslag til forslag til bogføringslov, begge af teknisk og redaktionel karakter.

Ændringsforslaget til § 1, stk. 1, indeholder en korrigerende af de i lovforslaget anførte henvisninger til de gældende bestemmelser om vurdering og beskatning af faste ejendomme. Ændringsforslaget til § 2 går ud på en ændring af stk. 2, hvorved det tydeliggøres, at den ubetingede opbevaringspligt kun omfatter forretningsbøger, løbblade, kort el. lign., men at handelsministeren kan bestemme, at også de til bogføringen hørende bilag skal opbevares i 5 år.

Jeg kan anbefale disse ændringsforslag, som er tiltrådt af udvalget, og de to lovforslag som helhed til vedtagelse.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Man foretog derpå afstemning over de til forslag til bogføringslov stillede ændringsforslag.

Ændringsforslagene nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagene som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslag til bogføringslov vedtoges enstemmigt med 131 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændringer i konkursloven vedtoges enstemmigt med 143 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov for Færøerne om folkepension.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2929, fremsættelsen i tidenden sp. 4649).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov for Færøerne om invalideforsikring.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2953, fremsættelsen i tidenden sp. 4649).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Dupont: De to foreliggende forslag til love for Færøerne om folke- og invalidepension må ses på baggrund af bestræbelserne for at ligestille det færøske samfund med det danske. Der er derfor grund til at takke den højtærede socialminister for fremsættelsen af disse forslag, der den 1. april 1961 bringer folkepensionen og invalidepensionen på Færøerne op på samme beløb

[Dupont.]

som i den øvrige del af riget. Da forslagene i øvrigt fremkommer som et enstemmigt ønske fra det færøske landsstyre og har fået fuld tilslutning i lagtinget, er det mit håb, at man gennem en hurtig udvalgsbehandling må kunne nå frem til gennemførelsen af første etape allerede pr. 1. oktober i år.

Ved hjemmestyrelovens gennemførelse for Færøerne i 1949 blev der skabt en lovgivning, der ligestillede Færøerne med den øvrige del af riget med hensyn til aldersrente. Det er derfor givet, at en ajourføring med folkepensionsloven vil være naturlig. Det gælder her som i andre færøske forhold, at en forskelsbehandling vil fremme løsrivelsestendenser og i det hele taget give færingerne indtryk af at være et mindreværdigt led af det danske rige. Der er derfor heller ikke tvivl om, at denne sag vil få fuld tilslutning fra det danske samfund, idet spørgsmålet om de ældres velfærd også på Færøerne må ligge os stærkt på sinde.

I loven om folkeforsikring, der gav den øvrige del af riget folke- og invalidepension, står der i § 86, at der ved kongelig anordning kan gennemføres en ligestilling for Færøerne. Da hjemmestyrelovens praksis har været, at ændringer i lovgivningen måtte ske på initiativ af landsstyret, og der ikke tidligere er fremkommet noget ønske om ændring, må vi forstå det sådan, at det nu, da landsstyre og lagting fremsætter deres ønske, vil være rimeligt at efterkomme dette, så meget mere som § 86 faktisk giver regeringen bemyndigelse hertil.

Aldersrentelovens landkommunale takster har været gældende på Færøerne siden 1949. Der blev foretaget en regulering senest ved lov af 26. marts 1958, hvorved grundbeløbene blev hævet til 2 568 kr. for ægtepar og 1 704 kr. for enlige. At der hermed er tale om en forskelsbehandling, ses deraf, at folkepensionsbeløbene i Danmark dengang var henholdsvis 4 620 kr. og 3 096 kr. Forhøjelsen af aldersrenten har ikke været underkastet dyrtidsregulering, men er udelukkende efter indstilling fra landsstyret reguleret i henhold til prisstigningerne. Det er mig derfor en tilfredsstillelse at vide, at de to foreliggende forslag automatisk regulerer pensionssatserne efter samme regler som det danske pristal.

Selv om man ikke direkte kan sammen-

ligne det færøske og det danske pristal, fordi det færøske bygger på et ret spinkelt grundlag, fordi livs- og samfundsforhold er væsensforskellige, og fordi bolig-, skatte- og transportforhold ikke lader sig sammenligne, er der dog grund til at fremføre en sammenligning i pristalsstigningen. På Færøerne regner man pr. 1. juli 1939 tallet til 100, og dette er i 1954 vokset til 296, i 1956 til 324, i 1958 til 346 og ligger i dag på 359. De tilsvarende tal for Danmark er 107, 221, 238, 253 og 258. Har man befundet sig blot en kort tid på Færøerne, bliver man i hvert fald klar over, at der for en lang række varegrupper er tale om højere priser end i Danmark. Selv om langt de fleste ældre mennesker bliver boende i egne huse eller hos pårørende, hersker der ikke tvivl om, at en gennemførelse af folke- og invalidepensionen vil være en retfærdighedshandling over for det færøske folk, en handling, der uden tvivl vil øge den voksende samhørighedsfølelse, der gør sig gældende på Færøerne.

Efter socialministerens udførlige fremsættelsestale skal jeg ikke komme ind på de enkelte satser i lovforslagene, men blot konstatere, at der for folkepensionens vedkommende er tale om en ajourføring med de tilsvarende danske regler, at mindstebeløbet kan udbetales til alle over 67 år, at aldersgrænsen sættes op til samme grænse som i Danmark efter 3½ års forløb, at der på samme måde som i Danmark indføres et folkepensionsbidrag på 1 pct. af den skattepligtige indkomst, og at pensionsbeløbene pristalsreguleres på linje med de pensionsbeløb, som udbetales i landkommunerne i det øvrige Danmark.

Forhøjelsen af pensionsbeløbene sker etapevis pr. 1. oktober 1959, pr. 1. april 1960 og herefter pr. 1. april 1961 med de samme beløb som i de øvrige landkommuner i Danmark. Det påregnes, at udbetalingen af mindstebeløbet vil betyde en meromkostning på 0,35 mill. kr., idet man skønner, at højst 500 personer vil være berettigede til dette mindstebeløb. Merudgiften som følge af forhøjelsen af satserne fra aldersrente til folkepension vil blive 85 pct. eller 3,4 mill. kr. Selv om rådighedsbeløbets nedsættelse og forhøjelsen af aldersgrænsen vil betyde nogen besparelse, anslås merudgiften i alt til at blive omkring 3,2 mill. kr., efter at

[Dupont.]

der er regnet med 800 000 kr. fra folkepensionsbidraget. Så vidt jeg forstår, vil det sige, at færingernes eget bidrag over lagtingsskatten stiger fra 1,6 mill. kr. til 2,7 mill. kr., medens statens bidrag stiger fra 1,6 til 3,7 mill. kr., idet beregningerne sker i forholdet $\frac{3}{7}$ fra Færøernes lagting og $\frac{4}{7}$ fra staten mod tidligere halvdelen fra staten og halvdelen fra lagtinget.

For invalideforsikringen gælder det samme som for folkepensionen, at der er tale om en ajourføring, og merudgiften her beregnes til 1,2 mill. kr., hvoraf de 200 000 kr. inddækkes ved forhøjelse af invalideforsikringspræmien til 21 kr. 60 øre årlig, som den er i den øvrige del af riget. Forhøjelsen af invalidepensionen sker ligesom forhøjelsen af folkepensionen i 3 etaper.

Jeg kan på socialdemokratiets vegne anbefale begge lovforslagene til hurtig og villig behandling.

Johan Poulsen: Ved den højtærede socialministers fremsættelse af de to lovforslag, nemlig forslag til lov for Færøerne om folkepension og forslag til lov om ændring i lov for Færøerne om invalideforsikring, har regeringen imødekommet et af Færøernes landsstyre fremsat ønske om en ajourføring af den omhandlede lovgivning, således at man får en folkepensionsordning svarende til den, der ved lov nr. 258 af 2. oktober 1956 om ændringer i lov om folkeforsikring blev gennemført i den øvrige del af riget, samt at invaliderentens satser forhøjes til de i folkeforsikringsloven angivne satser.

De for Færøerne gældende regler om hjælp ved alderdom findes i lov nr. 146 af 31. marts 1949 for Færøerne om aldersrente. Loven bygger på de samme grundprincipper, som indtil 1. april 1957 var gældende i den øvrige del af riget, men ligger dog på en række punkter den ældre alderslovgivning nærmere. Bortset fra, at der pr. 1. april 1958 gennemførtes en lempelse af reglerne om fradrag med hensyn til rentemodtagerens indtægt, er der ikke foretaget nævneværdige ændringer i loven af 1949. Grundbeløbene for aldersrenten på Færøerne blev i 1949 fastsat til det samme som i landkommunerne i det øvrige kongerige.

Der er bl. a. den forskel på den færøske

aldersrentelov og den for den øvrige del af riget gældende folkeforsikringslov, at den færøske lov i modsætning til folkeforsikringsloven ikke indeholder bestemmelser om automatisk pristalsregulering, men blot giver socialministeren adgang til efter indstilling fra landsstyret at forhøje eller nedsætte rentesatserne, såfremt leveomkostningerne på Færøerne stiger eller falder. Dette har bevirket, at der i de efterfølgende år opstod en forskel mellem rentesatserne på Færøerne og i den øvrige del af riget, idet de reguleringer, der i henhold til den nævnte regel er foretaget under hensyn til bevægelserne i det færøske pristal, ifølge sagens natur som regel er foretaget bagefter og derfor har medført, at de færøske rentesatser har været en del lavere, end de skulle være i henhold til det stadig stigende pristal. Forskellen i satserne er yderligere blevet væsentligt forøget, efter at forskellige tillæg til den danske aldersrente, beklædnings-tillæg, brændselstillæg, rentetillæg og særlige ydelser, der ikke findes på Færøerne, ved folkepensionens indførelse pr. 1. april 1957 blev indregnet i grundbeløbet og der herudover den 1. oktober 1957 skete en væsentlig forhøjelse af disse grundbeløb, for ægtepar med 600 kr. og for enlige med 400 kr.

Det foreliggende lovforslag om folkepension, der er udarbejdet efter forhandling med det færøske landsstyre og enstemmigt tiltrådt på Færøernes lagting, tager som anført sigte på indførelse på Færøerne af en folkepensionsordning svarende til den, der ved lov nr. 258 af 2. oktober 1956 gennemførtes for den øvrige del af riget. Lovforslagets hovedpunkter er følgende:

Betegnelsen aldersrente ændres til folkepension.

Indførelse af et mindstebeløb, som kan udbetales til alle personer over 67 år uanset indtægtsforhold.

Forhøjelse af grundbeløbet til de for landkommuner i den øvrige del af riget gældende beløb.

I forbindelse hermed en omlægning af tillæggene, herunder af det beløb, der stilles til rådighed til ydelse af personlige tillæg, samt en forhøjelse af rentetillæggene.

En ændring af reglerne om fradrag for indtægt, hvorved disse bringes i overensstemmelse med folkeforsikringslovens regler.

[Johan Poulsen.]

Forhøjelse af de gældende aldersgrænser på 60 år for enlige kvinder og 65 år for andre, således at disse som i den øvrige del af riget efter en overgangsperiode bliver henholdsvis 62 år og 67 år.

Indførelse af et folkepensionsbidrag svarende til 1 pct. af den skattepligtige indkomst til delvis dækning af merudgifterne ved nyordningen.

Indførelse af automatisk pristalsregulering.

Meromkostningerne ved indførelse af et mindstebeløb er anslået til ca. 0,35 mill. kr., idet man skønner, at der højst er ca. 500 personer over 67 år, der ikke i forvejen oppebærer aldersrente, men som nu vil blive berettiget til mindstebeløbet. En forhøjelse af de nuværende aldersrentebeløb til de samme beløb, som gælder i landkommunerne i Danmark, vil betyde en forhøjelse med ca. 85 pct. eller en merudgift på ca. 3,4 mill. kr. Når dertil kommer udgifter til tillæg samt udgifter i anledning af lempelser i fradragsreglerne, må det skønnes, at de samlede merudgifter ved nyordningen vil andrage godt 4 mill. kr. En forhøjelse af aldersgrænsen til 62 år for enlige kvinder og 67 år for andre vil dog medføre nogen besparelse i udgifterne. Hertil kommer en vis besparelse ved nedsættelse af rådighedsbeløbet til personlige tillæg. Denne besparelse vil dog være forholdsvis ringe, antagelig mindre end 0,1 mill. kr., idet de nedsatte procentsatser skal beregnes af et stærkt forøget grundbeløb. Da der som anført knytter sig stor usikkerhed til beregningerne vedrørende de nævnte besparelser, kan de samlede merudgifter næppe anslås til mindre end ca. 4 mill. kr. Det kan forventes, at ca. 800 000 kr. heraf kan dækkes gennem det foreslåede folkepensionsbidrag.

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. oktober 1959.

Da den foreslåede ordning vil påføre den færøske landskasse, der i henhold til forslaget skal afholde $\frac{3}{7}$ af de udgifter, der ikke dækkes af folkepensionsbidraget, en ikke ubetydelig merudgift, foreslås det, at gennemførelsen, for så vidt angår den indtægtsbestemte folkepension og tillæggene hertil, sker gradvis i 3 etaper med jævn stigning i pensionsydelserne. Første etape begynder ved lovens ikrafttræden den 1.

oktober 1959, anden etape begynder den 1. april 1960 og tredje etape den 1. april 1961, fra hvilket tidspunkt ydelserne udbetales med deres fulde beløb, medens det skønnes hensigtsmæssigt at opkræve den fulde folkepensionsafgift allerede fra lovens ikrafttræden.

Som allerede nævnt vil der, uanset bestemmelsen i § 1, stk. 1, vedrørende forhøjelsen af aldersgrænsen til 62 år for enlige kvinder og 67 år for andre, blive en overgangsperiode på $3\frac{1}{2}$ år regnet fra lovens ikrafttræden den 1. oktober 1959. Ifølge bestemmelsen i lovforslagets § 22 kan folkepensionen begæres efter følgende regler: i tiden indtil 31. marts 1961 af enlige kvinder, der er fyldt 60 år, og af andre, der er fyldt 65 år, i tiden 1. april 1961—31. marts 1963 af enlige kvinder, der er fyldt 61 år, og af andre, der er fyldt 66 år.

De i det foreliggende lovforslag angivne beløb for folkepensionens grundbeløb, ventetillæg, ægteskabstillæg samt lommepege til beboere på alderdomshjem kommer først til udbetaling den 1. april 1961, d. v. s. ved tredje etapes begyndelse eller med andre ord fra det tidspunkt, loven er sat i kraft i sin helhed.

Indtil dette tidspunkt ydes følgende beløb som folkepensionens grundbeløb, der reguleres efter reglerne i § 20: til ægtepar, når begge opfylder betingelserne for at opnå pension, i tiden 1. oktober 1959—31. marts 1960 årlig 3 084 kr., i tiden 1. april 1960—31. marts 1961 årlig 3 744 kr.; til enlige samt ægtepar, når kun den ene opfylder betingelserne, henholdsvis 2 052 kr. og 2 508 kr. Som ventetillæg til ægtepar, når begge opfylder betingelserne for at opnå pension: ved opsættelse til den ældste ægtefælles 67. år henholdsvis 216 kr. og 324 kr. og ved opsættelse til det 70. år og derefter 372 kr. og 516 kr.; til enlige samt ægtepar, når kun den ene ægtefælle opfylder betingelserne: ved opsættelse til det 67. år henholdsvis 144 kr. og 216 kr. og ved opsættelse til det 70. år og derefter 252 kr. og 348 kr. Som ægteskabstillæg ydes henholdsvis 144 kr. og 300 kr. Som lommepege til beboere på alderdomshjem ydes til ægtepar henholdsvis 624 kr. og 648 kr. og til enlige 312 kr. og 324 kr.

Den for Færøerne gældende lov om invalideforsikring er ligesom aldersrenteloven

[Johan Poulsen.]

af 31. marts 1949. Invaliderenten blev ligesom aldersrenten fastsat til beløb af samme størrelse som den dagældende rente i landkommuner i den øvrige del af riget og skulle beregnes efter samme retningslinjer som aldersrenten, hvilket har medført, at invaliderenten nu også er væsentlig mindre på Færøerne end invalidepensionen i landkommunerne i den øvrige del af riget.

Ved nærværende lovforslag foreslås den færøske invalideforsikringslov derfor bragt i overensstemmelse med det samtidig fremsatte forslag til lov for Færøerne om folkepension. Ydelsen betegnes invalidepension, og lovens satser foreslås forhøjet til de i folkeforsikringsloven angivne satser for landkommuner, ligesom det i øvrigt tilstræbes i videst muligt omfang at bringe beregningsreglerne i overensstemmelse med reglerne for den øvrige del af riget. Merudgifterne ved ændringerne i invalideforsikringsloven anslås at ville andrage omkring 1,2 mill. kr. Til delvis dækning heraf foreslås invalidepræmien forhøjet til samme beløb som i den øvrige del af riget, hvilket vil dække ca. 0,2 mill. kr. Ligesom for folkepensionens vedkommende foreslås stigningerne i ydelserne gennemført gradvis i 3 etaper, således at ydelserne først fra den 1. april 1961 når op på beløb svarende til de satser, der gælder for landkommuner i den øvrige del af riget. Også dette forslag har været forelagt det færøske lagting, der har vedtaget det uden ændringer, ligesom landsstyret har givet forslagene sin enstemmige tilslutning.

Jeg vil gerne som afslutning på mine bemærkninger om de foreliggende to lovforslag udtrykke min tak til den højtærede socialminister og den siddende regering for fremsættelsen af lovforslagene, ligesom jeg vil takke samtlige partier i det høje ting for den velvilje, hvormed de har modtaget andre for Færøerne betydningsfulde forslag, der har været til behandling i indeværende folketingsssamling. Det er mit håb, at de to foreliggende lovforslag må blive modtaget med samme forståelse og velvilje, og det er min overbevisning, at den støtte og hjælp, vi færinger gennem årene, og ikke mindst i den sidste tid, har modtaget til udbygning af vort erhvervsliv, til højnelse af de sociale og andre forhold, ikke alene vil medvirke

til at skabe bedre og tryggere samfundsforhold i den del af riget oppe i Nordatlanten, der hedder Færøerne, men samtidig vil være bånd, der knytter os nærmere sammen til gavn og glæde for begge parter.

Jeg skal på venstres vegne anbefale de to lovforslag til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Hanne Budtz: Det er et naturligt ønske fra færøsk side, at man gerne vil have indført folkepension i lighed med ordningen i det øvrige rige. Principperne i lovforslaget er da også de samme, og da en nøje gennemgang af begge lovforslagene nu er foretaget af de ærede medlemmer hr. Dupont og hr. Johan Poulsen, skal jeg kun kort sige, at mit parti ser med velvilje på det principielle i lovforslaget om folkepension.

Vi har bemærket, at størrelsen af folkepensionen skal svare til satserne i kommune-gruppe 3, altså landkommunerne i den øvrige del af riget, men her rejser sig så det spørgsmål, om indtægtsniveauet i landkommunerne her svarer til det færøske, eller er mon det færøske indtægtsniveau ikke lavere? Hvis det skulle være tilfældet, ville en gennemførelse af lovforslaget betyde en forholdsvist bedre stilling af Færøernes befolkning, og statskassen skal jo bidrage med $\frac{4}{7}$ af udgifterne. Det ærede medlem hr. Dupont omtalte, at der i øjeblikket finder en forskelsbehandling sted. Det gør der, og beløbene skal givet også forhøjes; men fordi der er en forskel i to beløbstørrelser, er det ikke sikkert, at der er en forskel i købekraft; det er det, vi gerne vil bede om nærmere oplysning om i det udvalg, der formentlig bliver nedsat.

Vedrørende invalideforsikringsforslaget kan jeg give den samme principielle tilslutning. Jeg bemærker, at vi er tilfredse med forhøjelsen af invalideforsikringspræmierne, men også vedrørende dette lovforslag hører vi gerne i udvalget nærmere om indtægtsniveauet på Færøerne sammenlignet med danske forhold.

Else Zeuthen: Da lovene af 31. marts 1949 var til behandling i det høje ting, blev de vedtaget med tilslutning fra alle sider i løbet af et par dage uden udvalgsbehandling. Motiveringen herfor var, at eftersom lagtinget havde godkendt forslagene, og

[Elsa Zeuthen.]

eftersom alle fandt det rimeligt at bringe ydelserne på Færøerne så nær som muligt på niveau med dem i den øvrige del af riget, var det ikke den danske rigsdags sag at blande sig i enkelthederne. Man var ganske klar over, at det drejede sig om en relativt stor udgiftsforøgelse. Det samme kan siges denne gang, hvor det drejer sig om en endnu forholdsvis større forøgelse af udgifterne. Men dels bærer Færøerne selv deres del af udgifterne, dels må vi alle anerkende det berettigede i, at færingerne med hensyn til den her behandlede sociale sikring ikke skal være dårligere stillet end den øvrige danske befolkning.

Der står i bemærkningerne til lovforslaget om folkepension, at bruttoindkomsterne ikke kendes for Færøerne; da et lignende forhold også spillede en rolle ved lovforslagenes behandling i 1949, vil jeg gerne — i tilslutning til, hvad det ærede medlem fru Hanne Budtz spurgte om — spørge, om den højt-ærede socialminister kan give os oplysning om, i hvilket forhold de her foreslåede ydelser står til indtægtsforholdene på Færøerne.

I øvrigt vil jeg sige, at da det her drejer sig om lovforslag, der indfører helt nye principper for Færøernes vedkommende, vil jeg mene, at en kort udvalgsbehandling vil være på sin plads. Bortset herfra skal jeg udtrykke mit partis velvillige indstilling til en hurtig gennemførelse af de foreliggende lovforslag.

Gøting: Det må vel siges at være rimeligt, at de færøske regler om hjælp til gamle og invalider ajourføres og bringes mere i overensstemmelse med de regler og det niveau, der er gældende i den øvrige del af riget, og det er mit indtryk, at den højt-ærede socialminister er sluppet helt godt fra de foreliggende lovforslag. Jeg kan dog ikke komme uden om, at forslaget om indførelse af et mindstebeløb, som skal udbetales til alle over 67 år uanset indtægtsforhold, ikke tiltaler mig. Man kan ikke forlange, at vi skal hykle nogen større be-

gejstring for netop dette punkt. På den anden side må jeg erkende, at der må være en vis konsekvens i lovgivningen her og dér.

Til gengæld kan jeg gå helt ind for forslaget om automatisk pristalsregulering, idet jeg naturligvis må gå ud fra, at det bliver det færøske prisniveau, der lægges til grund herfor. Jeg skal i øvrigt ikke gå dybere ind på enkeltheder i de to lovforslag, men nøjes med at tilsiige forslagene støtte i udvalget.

Ragnhild Andersen: Den kommunistiske gruppe hilser med tilfredshed, at man nu for den færøske befolkning vil gennemføre folke- og invalidepension i overensstemmelse med, hvad der er gennemført for den danske befolkning, ligesom vi med tilfredshed ser på forslaget om, at pensionerne fremtidig skal være undergivet automatisk pristalsregulering.

Efter vor opfattelse burde man allerede tidligere, i 1956, da loven om folke- og invalidepension blev vedtaget for den danske befolkning, have haft Færøerne med. Nu kommer den færøske befolkning først med 2 år efter, at den danske befolkning har fået folke- og invalidepension, og færingerne skal efter forslaget have de økonomiske forbedringer gradvis i løbet af 2 år, bortset fra mindstepensionen til de bedrebemidlede, der foreslås ydet allerede fra starten, 1. oktober i år. Det er jo et spørgsmål, om denne gradvise overgang er nødvendig, når færingerne allerede har ventet i 2 år på folkepensionen; jeg kan i hvert fald slet ikke finde det retfærdigt, at man straks og i fuld udstrækning giver folkepensionens mindstebeløb til de økonomisk bedst stillede, medens man for de mindrebemidlede foreslår en gradvis overgang, således at de først får fuld folke- og invalidepension 1. april 1961. Det er ingen hemmelighed, at den kommunistiske gruppe ved gennemførelsen af folke- og invalidepension her i landet gik imod, at man indførte mindstepensionen til de bedst bemidlede; med den motivering, at

[Ragnhild Andersen.]

det var fornødent først at gennemføre en mere retfærdig folke- og invalidepension for de dårligst stillede. Vi så derfor helst, at de bedst bemidlede ventede, i hvert fald til en sådan ordning var gennemført. Det samme synspunkt har vi i denne sag for den færøske befolknings vedkommende.

Det er i øvrigt opfattelsen i min gruppe, at vi må væk fra den sædvane, at fremskridtslove, som indeholder sociale forbedringer, samtidig indeholder de gammelkendte klausuler om, at Færøerne og Grønland er undtaget. Det kender vi indtil nu fra alt for mange love. Disse lovforslags fremsættelse er jo udtryk for, at man vil væk derfra, og det er mit håb, at det snart må ske. Den færøske og den grønlandske befolkning er jo en del af befolkningen i det, vi kalder riget, og bør derfor ikke i social henseende være ringere stillet end den danske befolkning.

Jeg skal tillade mig på min gruppes vegne at gøre nogle enkelte bemærkninger om lovforslagenes bestemmelser, idet vi ikke er enige i visse spørgsmål. Det gælder først og fremmest forslaget om at forhøje tilgangsalderen for folkepension med 2 år til 62 år for enlige kvinder og 67 år for mænd og gifte kvinder. Den kommunistiske gruppe kan ikke tiltræde denne forhøjelse. Vi gik, som det vil erindres, skarpt imod en forhøjelse af aldersgrænserne her i landet, og vi har ikke ændret vort synspunkt i denne sag. Som det er kendt, har vi også her i tinget i denne vinter fremsat et lovforslag om at vende tilbage til aldersgrænsen 60 og 65 år for henholdsvis enlige kvinder og for mænd og gifte kvinder. Dette forslag befinder sig i et udvalg, som det ærede medlem hr. Hjortnæs er formand for. Jeg vil gerne i forbindelse med denne debat efterlyse, hvad der er sket i dette udvalg, om der er gjort noget ved spørgsmålet, eller om der måske kun, som det synes, er afholdt det sættende møde, hvori man vælger formand og sekretær.

Når regeringen i dag foreslår den samme 2 års forhøjelse i tilgangsalderen for befolkningen på Færøerne, som er gennemført her, ligger der heri naturligvis et klart udtryk for regeringens holdning og opfattelse af aldersgrænserne. Den kommunistiske gruppe har imidlertid en anden mening, idet vi er klar over, at masser af mennesker i Danmark og

uden tvivl også på Færøerne er slidt op, før de er 62 og 67 år, og derfor finder det urimeligt, at man nu også forhøjer tilgangsalderen for færingerne. Efter vor opfattelse er der her tale om et meget alvorligt tilbageskridt. Det gælder ikke mindst for kvinderne, der, når de var alene, hidtil har kunnet få aldersrente fra det 60. år, men nu altså skal vente med folkepensionen, til de er 62, år efter forløbet af den overgangsperiode, som allerede er omtalt. For de gifte kvinder gælder det samme. Hvor mange kvinder på Færøerne, må jeg spørge, har helbred til og muligheder for at arbejde, til de er 67 år? Det er kun et lille fåtal. Det er det her i landet, og jeg skulle tage meget fejl, om ikke forholdene er endnu vanskeligere på Færøerne, end de er i Danmark med hensyn til arbejdsmuligheder til det 67. år. Og er det faktiske forhold ikke også det, at mange søfolk, arbejdere, fiskere og smålandbrugere på Færøerne for mændenes vedkommende hverken har helbred til eller mulighed for at tjene det daglige brød, til de er fyldt 67 år? Det tillader jeg mig at tro, og jeg forstår ikke, at man i vor tid, hvor teknikken går frem med stormskridt, og hvor man oven i købet fra mange sider frygter begrænsning af arbejdskraft til arbejdsmarkedet takket være teknik, automatisering og atomisering o. s. v., har sådan en hast med at gennemføre en forlængelse af arbejdsdagen for de arbejdende mennesker. Det skulle ikke være nødvendigt i et så teknisk højt udviklet samfund som det, vi er på vej ind i.

Hvad angår de ældre enlige kvinders forhold, som jeg nys var inde på, har vi her i landet visse erfaringer, som kommunalbestyrelserne for nylig kunne gøre os delagtige i i forbindelse med loven om enkepension, idet de lige så vel som den betænkning, der kom i forbindelse med enkepensionsloven, kunne oplyse tinget om, at adskillige tusinde enlige kvinder ud over landet beandt sig i vanskeligheder helbredsmæssigt og med hensyn til muligheder for arbejde i en sådan grad, at masser måtte søge socialkontoret om hjælp allerede i alderen mellem 50 og 60 år. Når det ser sådan ud her, hvad taler da for, at det skulle se anderledes eller bedre ud på Færøerne?

I denne forbindelse vil jeg for øvrigt gerne spørge den højtærede socialminister, om

[Ragnhild Andersen.]

han ikke påtænker at foreslå enkepensionsloven gennemført også for Færøernes vedkommende.

I overensstemmelse med disse vore synspunkter mener min gruppe derfor, at folketinget bør undlade at gennemføre den foreslåede forhøjelse af tilgangsalderen.

Vi kan heller ikke være indforstået med, at man vil pålægge befolkningen en skat på 1 pct. af den skattepligtige indkomst. Det vil erindres, at vi modsatte os denne skat, da vi gennemførte loven om folkepension for den danske befolkning.

Når man i lovforslaget fastsætter, at det skal være de laveste satser i vort land, satserne for landkommunerne eller kommunegruppe III, som vi kalder det, der skal gælde for hele den færøske befolkning, så er det vel berettiget at spørge, om der herved vederfares denne befolkning fuld ligestilling med den danske befolkning. Det kan være vanskeligt for os andre her i tinget at have klarhed over prisniveauet på Færøerne, og de færøske medlemmer af tinget vil vel bedst kunne svare herpå. Jeg forstod dog på den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Dupont, at på visse områder er priserne højere, betydelig højere, på Færøerne end i vort land, og det kan derfor også være berettiget at spørge, om f. eks. befolkningen i Thorshavn, der vel må regnes for en købstad — eller er en købstad — får fuld ligestilling med den danske befolkning i købstæderne ved, at landkommunesatserne skal være gældende for alle på Færøerne.

For invalidernes vedkommende hilser min gruppe med tilfredshed, at man vil indføre samme invaliditetstillæg som her i landet og samme regler i øvrigt.

Om lovforslagene som helhed kan der næppe være tvivl om, at det for dem, som bliver berettiget til invalide- og folkepension, vil bevirke en betydelig forbedring af deres økonomiske forhold. Idet jeg på min gruppes vegne opfordrer udvalget til at forbedre lovforslagene på de nævnte områder, især hvad angår en nedsættelse af tilgangsalderen, skal jeg derfor tilsige den kommunistiske gruppes velvillige medvirken til lovforslagenes videre behandling.

Djurhuus: De foreliggende lovforslag vedrørende folkepension og invalideforsikring for Færøerne er af den højtærede socialminister, hr. Bomholt, fremsat for det høje ting. Forslagene er udarbejdet efter forhandling med det færøske landsstyre og har været forelagt det færøske lagting, hvor de blev enstemmigt vedtaget.

Selve tanken om en folkepension for Færøerne er gammel; den har i mange år været et af folkeflokkens programpunkter, og i 1948 blev et forslag fremsat i lagtinget af dette parti, sigtende imod en folkepensionsordning. Dette forslag opnåede ikke det fornødne flertal. I 1949 blev lovene nr. 146 og 147 af 31. marts for Færøerne om aldersrente og invalideforsikring gennemført, og begge love har været til stor hjælp for den del af samfundets borgere, der enten på grund af alderdom eller invaliditet ikke har kunnet skaffe sig selv en nogenlunde levefod.

På grund af de økonomisk vanskelige tider, der satte ind på Færøerne i begyndelsen af 50'erne, opstod der snart en forskel mellem rentesatserne på Færøerne og her i Danmark. Den færøske aldersrentelov og invalideforsikringslov indeholdt ikke bestemmelser om automatisk pristalsregulering. Dog har der været foretaget reguleringer under hensyn til bevægelserne i det færøske pristanal. Grunden til disse forhold har ikke været modvilje mod en retfærdig social udbygning, men det er vel således i alle samfund, at den sociale lovgivning har en vis tilknytning til den erhvervsmæssige produktion, der skal betale de goder, samfundet giver borgerne.

På Færøerne stod det erhvervsmæssige apparat med hensyn til udbygning langt tilbage. De økonomiske forhold krævede konsolidering, og fornyelsen af den færøske fiskerflåde stod som det absolutte nummer 1 blandt de sager, der måtte gennemføres. I det sidste år er der kommet gang i fornyelsen af fiskerflåden, og landsstyret vurderer nu den økonomiske og erhvervsmæssige situation således, at vi kan klare de udgifter, der for vort vedkommende knytter sig til de foreliggende lovforslag, uden at det vil føre med sig, at den erhvervsmæssige udbygning bliver hæmmet.

Jeg vil på linje med lagtinget anbefale

[Djurhuus.]

lovforslagene til vedtagelse, og jeg takker ministeren for, at han har fremsat dem.

Socialministeren (Bomholt): Det er i høj grad glædeligt, at landsstyret har ønsket og lagtinget tiltrådt de to lovforslag, og det er ikke mindre glædeligt, at samtlige partier her i tinget i dag er gået ind for lovforslagene gennemførelse.

Det ærede medlem hr. Dupont har givet en grundig og fyldig redegørelse for lovforslagene væsentligste enkeltheder, og andre medlemmer har nærmere uddybet de synspunkter, som de syntes måtte frem, uden at tage afstand fra forslagene. Selv det ærede medlem fru Ragnhild Andersen måtte indrømme, at der her var tale om en betydelig forbedring, og jeg kan sige til det ærede medlem, at her er tale om en konsekvenslovgivning, der nødvendigvis må have relation til den her i landet allerede gennemførte folkepension.

Det ærede medlem fru Hanne Budtz kunne ønske udvalgsbehandling for nærmere at få besked om, hvorledes det forholdt sig med indtægtsniveauet på Færøerne og i Danmark som basis for pensionens størrelse. Det ærede medlem fru Else Zeuthen havde et lignende ønske. Det er vel naturligt, at der nedsættes et udvalg vedrørende en så betydningsfuld lovgivning, men jeg må nok have lov til at vedføje et lille hjertesuk, et ønske om, at udvalgsbehandlingen må blive kort og effektiv.

Det ærede medlem hr. Johan Poulsen kom i sine slutbemærkninger ind på den tankegang, at disse love vil gavne samarbejdet mellem Færøerne og den øvrige del af riget. Man kan jo ikke ved behandlingen af lovforslagene undlade at tænke på det samfund, de skal tjene, og jeg vil da gerne understrege det ærede medlems slutbemærkninger og også for mit vedkommende sige, at det er beundringsværdigt, hvad Færøerne i dette århundrede, ikke mindst i det sidste årti, har formået at præstere i erhvervslivet, i folkekulturen og på snart sagt alle de områder, der kan komme på tale. På alle felter har der været evner, der var i stand til at gøre sig gældende, og med den stigende aktivitet er der fulgt en selvstændighedstrang, der nødvendigvis måtte tilstræbe en bevægelse bort fra fortidens

almuekår. Denne lovgivning er et led i demokratiseringsprocessen.

Både det ærede medlem hr. Johan Poulsen og det ærede medlem hr. Djurhuus fremhævede det, der sker i erhvervslivet deroppe; ja, hvad er der ikke i disse år præsteret af det færøske fiskeri, i de færøske industrielle virksomheder, i handel og håndværk og på de områder, hvor den færøske befolkning naturligt yder en indsats?

Man kunne jo tilføje den bemærkning, at ikke mindre beundringsværdigt er det arbejde, der udføres på det folkekulturelle område i skoler, i højskoler og på kunstens område. Den færøske lyrik er sprunget frem omkring J. H. O. Djurhuus, en mesterfortæller som William Heinesen, en kunstner, der står på højde med islændernes Halldor Laxness. Det er jo forbavsende, at det er muligt så kort tid efter, at Jørgen Frantz Jacobsen skabte sit udødelige mesterværk „Barbara“, at føre den episke kunst til et nyt højdepunkt. Man kan også pege på en maler som Samuel Joensen Mikines, der har øvet en ypperlig indsats på maleriets område og i virkeligheden har været gennembrudsmand i det færøske maleri, og på alle felter kan man pege på en indsats, der er fremragende i forhold til befolkningens omfang.

Det forringer ikke den selvstændige indsats, der ydes, og vor beundring for denne, at vi på det socialpolitiske område træder hjælpende til og lægger en dansk krone ved siden af Færøernes egen krone. Den færøske økonomi må fortrinsvis engageres i det erhvervsmæssige fremstød, og det er da rimeligt, at vi yder et bidrag til den sociale sikkerhed. Det er min overbevisning, og det ærede medlem hr. Johan Poulsen gav udtryk for det samme, at dette bidrag til den egentlige folkepensionering på Færøerne, et bidrag til social sikring, også vil bidrage til det sammenhold, der er her i Norden, et sammenhold mellem frie mennesker. Her er ingen over og ingen under, her er tale om ligeret i riget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Dupont: Jeg foreslår, at de to lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning *vedtoges* dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om stats-tilskud til private eksamensberettigede realskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte.

(Første behandling findes i tidenden sp. 2988, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1035).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om statstilskud til private gymnasieskoler og til private realskoler i København, Frederiksberg og Gentofte.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3590, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1041).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3591, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1041).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

K. B. Andersen: Det er efter et meget grundigt arbejde, udvalgene vender tilbage til tinget med de betænkninger, der danner grundlaget for behandlingen i dag.

Jeg vil gerne her i første række holde mig til forslag til lov om statstilskud til private eksamensberettigede realskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte. Jeg tror at kunne sige, at jeg er i overensstemmelse med udvalgets øvrige medlemmer, når jeg giver udtryk for, at vi ikke ville have haft spor imod, om det havde været meget vanskeligt at komme til fuldstændig klarhed over, hvordan forslaget vil virke over for skolerne, og derfor har vi måttet blive ved med at arbejde med problemerne. En af vanskelighederne har bestået i, at vi har måttet arbejde med flere variable størrelser på én gang: både de nye lønninger og følgerne af de strukturændringer, som de ændrede skolelove medfører. Ingen kan sige med sikkerhed, hvilke ændringer de skoler, denne lov omhandler, vil undergå i de nærmeste år, i hvilket omfang de f. eks. vil bevare eller oprette hovedskoleklasser, eller i hvilket omfang de vil tage fat på et arbejde med 8. hovedskoleklasse og 9. klasse.

Forslaget betegner, sådan som der også blev givet udtryk for det ved første behandling, et skridt i retning af forenkling af skolernes tilskudsregler, og der er også blevet mere overensstemmelse med de offentlige skolars tilskud. Det er der grund til at takke den højtærede minister for. Når dette er sagt, må det tilføjes, at der endnu er meget at gøre på dette område. Derfor hilser jeg med stor glæde, at den højtærede minister har givet tilsagn om, at det er hans hensigt at nedsætte et udvalg, der kan arbejde med spørgsmålet om koordinering af tilskudsreglerne for samtlige private eksamensskoler og eksamenskursus. Der skal selvfølgelig ikke tilstræbes en skematisk uniformering af tilskudsreglerne, som ikke tager de hensyn, det praktiske liv kræver. Her som i alle livets forhold gælder det ord, som min forgænger på Roskilde Højskole, Hjalmar